

Rekomendacijos nevyriausybinėms organizacijoms

Lietuvoje dėl koronaviruso paskelbus ekstremalią situaciją ir karantiną, sulaukiame nevyriausybinių organizacijų (NVO) klausimų dėl veiklos organizavimo. Šiomis rekomendacijomis siekiama padėti NVO planuoti kasdienę veiklą šiuo laikotarpiu.

Aktuali informacija Ministerijai skirtomis valstybės biudžeto bei Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamus projektus įgyvendinančioms organizacijoms

- Norėtume patikinti, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, suprasdama nevyriausybinių organizacijų ypatingą svarbą, šiuo metu nevyriausybinių organizacijų finansavimo mažinti neketina.
- Atsižvelgdamas į susiklosčiusią situaciją, socialinės apsaugos ir darbo ministras 2020 m. kovo 30 d. priėmė įsakymą Nr. A1-277, kuriame numatyta, kad ministerijai skirtomis valstybės biudžeto lėšomis finansuojamus projektus įgyvendinančios organizacijos konkursą administruojančiai įstaigai 2020 m. I-ojo ketvirčio veiklos ataskaitos neteikia, teikiamos yra tik finansinės ataskaitos. Veiklos rezultatų duomenys už 2020 m. I-ąjį ketv. konkursą administruojančiai įstaigai bus pateikti kartu su 2020 m. II-ojo ketvirčio veiklos ataskaita.
- Atsižvelgdami į supaprastintus reikalavimus, užtikrinkite savalaikį ataskaitų pateikimą vykdant projektus, kad galėtumėte gauti sekančią dalį lėšų. Dažnai projektus vykdančios NVO teiraujasi, ar nebūtų galima pratęsti projektų įgyvendinimo laikotarpį kitiems metams. Deja, projektus administruojančios įstaigos bei Ministerijos savarankiškai neturi teisės pratęsti projektų įgyvendinimo laikotarpių ilgiau, nei vieneri (biudžetiniai) metai.
- Siekdami optimalaus projekto įgyvendinimo, peržiūrėkite savo vykdomų projektų veiklas, rodiklius. Susisieki su Jūsų projektus administruojančių įstaigų darbuotojais, jeigu manote, kad dalies veiklų nebus galima įvykdyti arba rodikliai nebus pasiekti. Informuokite apie numatomus pasikeitimus ar kliūtis su kuriomis galite susidurti iš anksto. Tik visiems bendradarbiaujant galima užtikrinti kiek įmanoma labiau sėkmingą Jūsų projektų įgyvendinimą.
- Lietuvos Respublikos finansų ministras 2020 m. kovo 23 d. patvirtino Laikinąją tvarką, skirtą ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų projektų administravimo supaprastinimams. Laikinoji tvarka įsigaliojo 2020 m. kovo 26 d. ir galios ekstremalios situacijos laikotarpiu:
https://www.esinvesticijos.lt/uploads/ck_documents/fm/files/COVID%20info/2020-03-23%20FMI%20K-75%20Laikinoji%20tvarkaPDF2.pdf
Visą aktualią informaciją ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų projektų vykdytojams galite rasti Europos Sąjungos struktūrinių fondų interneto svetainėje www.esinvesticijos.lt.
- ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamuose projektuose teikiamos paslaugos turi būti numatytos projekto finansavimo sutartyje ir įgyvendinamos nepažeidžiant projektų finansavimo sąlygų apraše nustatytų reikalavimų. Esant poreikiui vykdyti veiklą, kuri

reikalauja daugiau netiesioginio darbo su projekto dalyviu valandų (t.y. nekontaktinio darbo laiko), ji turi būti suderinta su Europos socialinio fondo agentūra.

- Aktuali informacija dėl Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamų projektų veiklų vykdymo ir atsiskaitymo karantino laikotarpiu skelbiama Europos socialinio fondo
- agentūros sukurtoje nuoroje (slaptažodis: V1ru\$a\$): https://esfa-my.sharepoint.com/:f/g/personal/viktorija_krutulyte_esf_lt/EhdRr9GPQ-BPrD6BrEzYSMMBppDI0jfedEvFAy0pKJIMEA?e=J6fYPI. Dokumento pavadinime nurodoma dokumento sukūrimo data, kad būtų nesudėtinga sekti naujausią informaciją. Jeigu pateiktoje nuoroje nėra atsakymo į aktualius klausimus, prašome kreiptis į savo projekto vadovą Agentūroje.

Ką daryti siekiant apsaugoti darbuotojus, savanorius bei kitus asmenis?

- Aiškiai informuokite apie rizikas įprastais komunikacijos kanalais: el. paštu socialinių tinklų pagalba ir kitomis Jūsų veikloje naudojamomis priemonėmis.
- Esant galimybei, rinkitės nuotolinį darbą. Dalis pakeitimų, susijusių su nuotolinio darbo galimybėmis, jau yra taikomi: projektų vykdytojams leidžiama keisti įprastą kontaktines veiklas į nuotolinį būdą (t. y. Skype, telefonu ir kitomis komunikacijos priemonėmis) vykdomas, jeigu tai priimtina projektų dalyviams (paslaugų gavėjams) ir jeigu veiklas įmanoma vykdyti nuotoliniu būdu. Mokymai, paskaitos nuotoliniu būdu gali būti organizuojami taip pat, naudojant įvairią kompiuterinę programinę įrangą, jeigu projektų finansavimo sąlygų aprašuose nenumatyti apribojimai nuotoliniu būdu teikiamoms paslaugoms. Daugiau apie NVO naudojamas nuotolinio darbo organizavimo priemones informacijos galite rasti čia: <https://lijot.lt/2020/03/17/rinkis-irankius-nuotoliniam-darbiui/>
Patarimai kaip efektyviai dirbti nuotoliniu būdu:
https://teams.microsoft.com/dl/launcher/launcher.html?url=%2f_%23%2f1%2fmeetup-join%2f19%3ameeting_NWYyNWY1YzktMGQ0OS00MDA5LTg3ODYtNmNIM2EyODNjMTUw%40thread.v2%2f0%3fcontext%3d%257B%2522Tid%2522%3a%2522c1b5589-a67f-4dfb-83d2-209f14a92ef2%2522%2c%2522Oid%2522%3a%252238f0bb98-b43c-404c-bc0e-797dc2457800%2522%2c%2522IsBroadcastMeeting%2522%3atruer%257D%26anon%3dtrue&type=meetup-join&deeplinkId=d111f0f4-8248-4d57-bc34-2e696fee733d&directDl=true&msLaunch=true&enableMobilePage=true&suppressPrompt=true
- Užtikrinkite, kad NVO veiklos patalpose būtų prieinama galimybė plauti rankas, pasirūpinkite higienos priemonėmis. Labdaros ir paramos fondo „Maisto bankas“ parengtos saugos instrukcijos savanoriams:
<https://www.youtube.com/watch?v=uk60DVXkRUk>
- NVO veiklos patalpose palaikykite švarą. Užtikrinkite, kad dažnai liečiami paviršiai būtų tinkamai dezinfekuojami.

NVO darbuotojai

- **Nuotolinis darbas.** Tėvai ar globėjai gali prašyti darbdavio galimybės dirbti nuotoliniu būdu. Jeigu darbdavys neįrodo, kad nuotolinis darbas sukeltų per dideles sąnaudas, jis privalo tenkinti darbuotojo prašymą dirbti nuotoliniu būdu ne mažiau kaip 1/5 viso darbo laiko, kai to pareikalauja nėsčia, neseniai pagimdžiusi ar krūtimi maitinanti darbuotoja, taip pat – darbuotojai, auginantys vaiką iki 3 metų, vieni auginantys vaiką iki 14 metų arba neįgalų vaiką iki 18 metų.
- **Nedarbingumo pažymėjimas.** Kai paskelbiama ekstremali situacija arba karantinas ir švietimo įstaigos užveria duris, darželinukų, priešmokyklinukų, pradinukų bei mokyklas lankančių vaikų su negalia iki 21 m. tėvai, tėvėnai, globėjai, budintys globotojai ar seneliai (jei tėvai negali dirbti nuotoliniu būdu ir jei jiems nepaskelbta prastova darbe) gali kreiptis dėl nedarbingumo pažymėjimo išdavimo vaiko priežiūrai. Šiuo laikotarpiu iš „Sodros“ mokama ligos išmoka, kuri siekia 65,94 proc. nuo atlyginimo „ant popieriaus“.
- **Atostogos.** Tėvai arba globėjai gali prašyti darbdavio suteikti atostogas – apmokamas kasmetines arba nemokamas.
- **Prastova.** Vyriausybei paskelbus ekstremalią situaciją ir karantiną, kai dėl to darbdavys negali suteikti darbuotojams darbo sutartyje sulygto darbo, jis turi teisę skelbti prastovą arba dalinę prastovą. Prastovos metu iš darbuotojų negali būti reikalaujama atlikti darbo funkcijų ir jiems mokamas ne mažesnis nei minimalus darbo užmokestis, tačiau tik tuo atveju, jei darbo sutartimi sulygta visa darbo laiko norma.

Skelbdamas prastovą darbuotojui darbdavys apie tai turės informuoti Valstybinę darbo inspekciją. Toks reikalavimas taikomas, kad nesusiklostytų situacija, jog darbuotojui paskelbiama prastova, mokamas mažesnis darbo užmokestis, bet iš jo reikalaujama atvykti į darbą. Darbdaviai, pasinaudoję subsidijomis, taip pat turės išlaikyti ne mažiau nei 50 proc. darbo vietų bent 3 mėn. nuo subsidijos mokėjimo pabaigos. Jeigu po subsidijos mokėjimo pabaigos, darbdavys 3 mėn. neišsaugos 50 proc. darbo vietų darbuotojams, kuriems buvo mokėtos subsidijos, tuomet jis 12 mėn. negalės dalyvauti remiamojo įdarbinimo, darbo vietų steigimo ar pritaikymo subsidijavimo, vietinių užimtumo iniciatyvų projektų įgyvendinimo priemonėse. Dėl šių apribojimų, NVO turi įsivertinti galimybes išlaikyti darbo vietas ir pasibaigus vykdomiems projektams.

Valstybės subsidijų dydžiai:

90 proc. nuo darbuotojui priskaičiuoto darbo užmokesčio, bet ne daugiau nei 607 eurai bruto.

70 proc. nuo darbuotojui priskaičiuoto darbo užmokesčio, bet ne daugiau nei 910,5 eurai bruto.

Norint gauti subsidiją pirmą kartą tereikia pateikti Užimtumo tarnybai užpildytą ir pasirašytą pasiūlymą, prašymą ir dokumentų kopijas apie konkreitiems darbuotojams paskelbtą prastovą. Visas dokumentų formas galima rasti Užimtumo tarnybos svetainėje. Kreipiantis dėl

subsidijos kitą mėnesį, bus prašoma pateikti dokumentus, pagrindžiančius darbuotojams išmokėtus darbo užmokesčius. Daugiau informacijos: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/priimti-galutiniai-sprendimai-del-subsidiju-darbdaviams-ir-savarankiskai-dirbanciuju-pagrindiniai-zingsniai>

- **Saviizoliacija.** Asmuo, įtariantis simptomus, privalo izoliuotis, sekti savo sveikatos būklę ir nepalikti izoliavimosi vietos 14 d. nuo paskutinės rizikos užsikrėsti dienos. Esant ekstremaliai situacijai arba karantinui Darbo kodeksas leidžia darbdaviui nušalinti darbuotoją nuo darbo, jeigu darbuotojo sveikatos būklė kelia grėsmę jo kolegoms, bet darbuotojas nesutinka dirbti nuotoliniu būdu. Daugiau informacijos: <http://sam.lrv.lt/lt/news/koronavirusas/duk-covid-19>

Renginiai, susitikimai, visuotiniai susirinkimai

- Atšaukite visus nebūtinus renginius, susitikimus ir susirinkimus. Esant galimybei, organizuokite juos nuotoliniu būdu.
- Jeigu NVO būtina reikia organizuoti visuotinį susirinkimą, kviečiame susipažinti su Ekonomikos ir inovacijų ministerijos rekomendacijomis dėl juridinių asmenų susirinkimų: <http://eimin.lrv.lt/lt/naujienos/juridiniu-asmenu-susirinkimai-turetu-vykti-nuotoliniu-budu> bei VĮ Registrų centras informacija apie metinių ataskaitų pateikimą: <https://www.registrucentras.lt/naujienos/index.php?mod=news&act=view&id=45215>
- Jeigu renginiui nuomojate patalpas, įrangą ar užsakėte paslaugas, peržiūrėkite sutartį dėl sutarties nutraukimo aplinkybių ir sąlygų. Dažnai sutartys numato galimybę remtis *force major* (nenugalimos jėgos) aplinkybėmis.

Finansiniai ir žmogiškieji ištekliai

- Suplanuokite kaip NVO funkcionuos tuo atveju, jei didelė dalis darbuotojų ir/ar savanorių negalės prisidėti prie veiklos. Kas tokiu atveju priims sprendimus?
- Aiškiai susidėliokite pajamų ir išlaidų planą. Žinokite kada ir kiek turėsite sumokėti pagal savo įsipareigojimus artimiausiu metu.
- Pateikite sąskaitas paslaugų gavėjams už jau suteiktas paslaugas.
- Turėkite omenyje, kad pandemija gali paveikti ekonominę situaciją ir pradėkite planuoti galimus tokios situacijos poveikius jūsų organizacijai.

Taip pat žiūrėkite:

- Koronavirusas, darbas ir šeima – kokie klausimai dažniausiai kyla lietuviams (SADM): <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/koronavirusas-darbas-ir-seima-kokie-klausimai-dazniausiai-kyla-lietuviams-atnaujinta>
- Informacija visuomenei (SAM): <http://sam.lrv.lt/lt/news/koronavirusas/informacija-visuomenei>

- Dažniausiai užduodami klausimai (SAM): <http://sam.lrv.lt/lt/news/koronavirusas/duk-covid-19>
- VMI informacija dėl mokesčių atidėjimo ir išdėstymo:
- <https://www.vmi.lt/cms/informacija-verslui-del-covid-19>
- Judėjimas iš ir į Lietuvą bei šalies viduje: <http://lrv.lt/lt/aktuali-informacija/informacija-del-naujojo-koronaviruso/svarbiausia-informacija/judejimas-is-ir-i-lietuva-bei-salies-viduje>
- Informacija švietimo bendruomenei: <https://www.smm.lt/web/lt/del-koronaviruso>
- #StiprūsKartu – Nacionalinis savanorių pagalbos koordinavimo centras: <https://stipruskartu.lt/>
- Emocinė pagalba telefonu ir kitos psichologinės priemonės: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/emocine-psichologine-pagalba-telefonu>
https://www.psychologytools.com/assets/covid-19/guide_to_living_with_worry_and_anxiety_amidst_global_uncertainty_lt.pdf?fbclid=IwAR22jkI_QmyoPmu1UMxVnKH0w3OyoENloHd4bfrmiJ6yyrBRxRpKn4hffBo